

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

SOU 2019:37, Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk

(U2019/02411/UH)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i promemorian SOU 2019:37, Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk. Journalistförbundets svar koncentreras till frågan om behovet av nya sekretessregler.

Enligt Journalistförbundet är tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen i 17 kapitlet, 4 a §, offentlighets- och sekretesslagen (OSL) för brett. Journalistförbundet anser inte att det är motiverat att på ett så generellt sätt som utredningen föreslår skydda "den framtida kontrollverksamheten". Journalistförbundet avstyrker därför den delen av den föreslagna bestämmelsen. Journalistförbundet tillstyrker förslaget om att meddelarskyddet ska ha företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelsen.

Journalistförbundet avstyrker förslaget om att sekretess ska gälla för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild som rör fusk vid högskoleprovet, om uppgiften kan avslöja den enskildes identitet. Detta eftersom Journalistförbundet anser att behovet av insyn väger tyngre än behovet av att skydda identiteten hos den som anmäler. Journalistförbundet avstyrker därmed förslaget om en ny

sekretessbestämmelse i 23 kap, 5 a §, OSL. För det fall att regeringen väljer att gå vidare med förslaget till ny bestämmelse tillstyrker Journalistförbundet förslaget om att meddelarskyddet ska ha företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelsen.

Sekretess till skydd för kontrollerna vid högskoleprovet

Utredningen föreslår att sekretess ska gälla för uppgift som hänför sig till planering eller andra förberedelser för sådan kontroll som avses i lagen om kontroll vid högskoleprovet, om det kan antas att syftet med kontrollen motverkas eller den framtida kontrollverksamheten skadas om uppgiften röjs. Det får enligt Journalistförbundet anses befogat att kontrollerna inte är kända på förhand eftersom det skulle motverka syftet med kontrollerna. Enligt Journalistförbundet är dock den föreslagna sekretessbestämmelsens tillämpningsområde för brett. Det får anses befogat att skydda uppgifter som gäller planeringen av en viss bestämd kontroll. Enligt Journalistförbundet är det dock inte motiverat att på ett så generellt sätt som utredningen föreslår skydda "den framtida kontrollverksamheten". Såsom bestämmelsen är utformad riskerar uppgifter att hemlighållas även efter kontrollen är genomförd vilket begränsar insynen på ett negativt sätt. Detta riskerar att leda till att problem vid kontroller inte upptäcks och rättas till. Behovet av insyn får därför anses väga tyngre än behovet av sekretess när det gäller skyddet för "den framtida kontrollverksamheten". Mot den bakgrunden avstyrker Journalistförbundet den delen av den föreslagna bestämmelsen.

Journalistförbundet tillstyrker förslaget om att meddelarskyddet ska ha företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelsen.

Sekretess för uppgift om tipsare

Utredningen föreslår att sekretess ska gälla hos Universitets- och högskolerådet samt universitet och högskolor som genomför högskoleprovet för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild som rör fusk vid högskoleprovet, om uppgiften kan avslöja den enskildes identitet, och det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Journalistförbundet delar inte utredningens slutsats att behovet av att skydda anmälaren väger tyngre än insynsintresset i det aktuella fallet.

Vissa typer av anmälningsfunktioner i samhället har ett så viktigt syfte att en anmälan bokstavligt talat är livsviktig. Att stoppa fusk vid högskoleproven är viktigt, men i jämförelse med vissa andra anmälningsfunktioner får skyddsintresset anses väga relativt lätt. Eftersom fusk i vissa fall är organiserat kan det visserligen vara förenat med fara för den enskilde att anmäla fusk. Det är dock frivilligt att anmäla fusk. Att sekretessbelägga uppgifter för att skydda den som anmäler är dessutom förenat med andra problem eftersom det ökar risken för okynnesanmälningar.

Mot den bakgrunden anser Journalistförbundet att behovet av insyn väger tyngre än behovet av att skydda identiteten hos den som anmäler. Journalistförbundet avstyrker därmed förslaget om en ny sekretessbestämmelse i 23 kap, 5 a §, OSL.

I utredningen föreslås att den tystnadsplikt som följer av den nya bestämmelsen ska inte ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. För det fall att regeringen väljer att gå vidare med förslaget till ny bestämmelse tillstyrker Journalistförbundet förslaget om att meddelarskyddet ska ha företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelsen.

Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet